

vergadering **C106**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 28 januari 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de proeftuinen in de derde graad basisonderwijs om leerlingen gepast en tijdig te remediëren – 830 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de sensibilisering van scholen in geval van een nucleair incident – 840 (2015-2016)	7
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de verdeling van de capaciteitsmiddelen – 849 (2015-2016)	12
VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het omgaan met diversiteit op school – 899 (2015-2016)	16

**VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de proeftuinen in de derde graad basisonderwijs om leerlingen gepast en tijdig te remediëren
– 830 (2015-2016)**

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Collega's, naar aanleiding van de jaarlijkse Gedichtendag zal ik een gedicht voorlezen. Ik heb er eentje gekozen dat ik zelf in de lagere school heb moeten instuderen, in het derde leerjaar. Dat was een van de vele gedichten die we toen moesten instuderen voor een examen. Ik vond dat een zeer moeilijk gedicht, maar ik vond het wel heel leuk om voor te dragen, met gebaren erbij, met alles erop en eraan. Zo moest dat. We mochten dat wel met zeven leerlingen tegelijk voordragen.

De kaas met zeven gaten

*In de kelder lag een kaas, een kaas met zeven gaten.
Raad eens wie er in die kaas met zeven gaten zaten?
In die kaas – je weet het wel, die kaas met zeven gaten –,
zaten zeven broertjes muis, die vreselijk gulzig aten.
Alle muisjes in die kaas, die kaas met zeven gaten,
kregen buikpijn, werden ziek, omdat ze zoveel aten.
Ze riepen: "Stoute kaas, jij stoute kaas met gaten,
het is jouw schuld, het is jouw schuld, het is jouw schuld."
De kaas zei niets, de kaas zei niets, hij liet ze rustig praten.*

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik ben heel de ochtend aan het wroeten geweest om mijn vraag helemaal op rijm te zetten. Dat is niet volledig gelukt. Om die reden heb ik toch maar gekozen voor een haiku van dezelfde persoon als vorig jaar, Joz. Le Bruyn. Ik vind dat eigenlijk wel fantastisch. Het lijkt me ook de kern te zijn waarover het in deze commissie moet gaan, is gegaan en altijd zal gaan.

*mensen uitdagen
blijft wel de allergrootste
taak van de leraar.*

Voorzitter, minister, collega's, op 4 juni 2013 keurde de vorige Vlaamse Regering het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs goed. In tegenstelling tot wat een aantal mensen durven doen geloven, zijn er in dat masterplan eigenlijk heel veel punctuele maatregelen opgenomen: kleine maatregelen, iets grotere maatregelen, maar in elk geval zaken die beheersbaar zijn qua tijd en qua ruimte, waarbij men door relatief kleine ingrepen de scholen en de leerkrachten kansen geeft om stappen te zetten met betrekking tot knelpunten die we hebben vastgesteld. Zo staat er in het masterplan ook dat vanaf september 2014 de mogelijkheid wordt gecreëerd van het inzetten van "bijzondere leermeesters techniek en wetenschappen, Frans en muzische vorming".

Minister, ik heb u daarover op 11 maart 2015 een schriftelijke vraag gesteld. In uw antwoord gaf u aan dat de regelgeving toen nog niet voorzag in aparte ambten van bijzondere leermeesters techniek en wetenschappen, Frans en muzische vorming. U stelde ook het volgende: "Gezien het hele legistische proces die wijzigingen aan besluiten van de Vlaamse Regering moeten doorlopen en gezien de tijd die nodig is om hierover in dialoog met het veld te treden, kan een eventuele invoering van aparte ambten van leermeester techniek en wetenschappen,

Frans en muzische vorming ten vroegste op 1 september 2016 gebeuren.” Het betreft inderdaad het decreet betreffende de rechtspositie, waaraan een zinnetje moet worden toegevoegd.

Verder op pagina 16 van hetzelfde masterplan staat vermeld dat er proeftuinen worden opgezet vanaf de derde graad van het basisonderwijs om ervoor te zorgen dat leerlingen gepast en tijdig worden geremedieerd in functie van het behalen van de eindtermen. Dat is logisch, want het is immers vóór de aanvang van het secundair onderwijs dat we maximaal moeten pogen om mogelijke achterstanden te remediëren. Het zou raar zijn dat we, als we daar al achterstanden vaststellen, die gewoon laten voor wat ze zijn en zeggen dat we dat dan wel zullen oplossen in het secundair onderwijs.

Minister, daarom heb ik twee vrij korte, maar toch niet onbelangrijke vragen. Wat is de stand van zaken betreffende de invoering van die ambten van bijzondere leermeesters techniek en wetenschappen, Frans en muzische vorming? Wat is de stand van zaken met betrekking tot de proeftuinen in de derde graad van het basisonderwijs, in het licht van het remediëren om de eindtermen te halen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik heb uiteraard ook een gedicht meegebracht. Ik heb er trouwens al eentje getweet. Ik bedank ook de medewerker van de heer Daniëls om mij, net zoals vorig jaar, per haiku een goede raad te bezorgen.

Gelet op de massale aanwezigheid van de pers, heb ik een gedichtje mee van Remco Campert. Het is niet van toepassing op de journalist hier aanwezig, maar ik wil het in de toekomst toch graag kunnen lezen in de annalen van dit Vlaams Parlement. Het gedicht heet 'Credo'.

Credo

*ik geloof in een rivier
die stroomt van zee naar de bergen
ik vraag van poëzie niet meer
dan die rivier in kaart te brengen*

*ik wil geen water uit de rotsen slaan
maar ik wil water naar de rotsen dragen
droge zwarte rots
wordt blauwe waterrots*

*maar de kranten willen het anders
willen droog en zwart van koppen staan
werpen dammen op en dwingen
rechtsomkeert*

Mijnheer Daniëls, uw vraag om uitleg is moeilijk te beantwoorden omdat er wat obstakels zijn. Ik geef ze u mee.

Het klopt inderdaad – ik ben blij dat u het zelf zegt – dat het masterplan heel veel zaken omvat die we nu al uitvoeren. Sommigen herleiden de uitvoering van het masterplan tot één of twee punten, maar er staat zeer veel rijke informatie in die we volop uitvoeren. We willen dat doen in dialoog met het onderwijsveld.

Wat de maatregelen voor het basisonderwijs betreft, hebben we ondertussen al het leergebied wereldoriëntatie gesplitst in twee delen: enerzijds wetenschappen en techniek en anderzijds mens en maatschappij.

En dan komt die mogelijkheid tot het inzetten van bijzondere leermeesters techniek en wetenschappen, Frans en muzische vorming. Die mogelijkheid werd in het masterplan ingeschreven als een mogelijkheid omdat men van mening was dat leerkrachten van het basisonderwijs voor die leergebieden inhoudelijk soms wat tekort zouden kunnen schieten.

De splitsing van het leergebied wereldoriëntatie is een belangrijke stap in die richting en komt hieraan al voor een deel tegemoet. Het maakt het leergebied wetenschappen en techniek namelijk al wat visibeler. Ook leerkrachten krijgen de kans om zich hierover gericht bij te scholen.

Nu zal ik het hebben over de problemen. Het inzetten van die leermeesters mag geen ongewenst neveneffect hebben, zoals een rem op de flexibiliteit met betrekking tot het inzetten van leerkrachten in het basisonderwijs. Leerkrachten mogen nu alle leergebieden geven, bij specifiek opgeleide leermeesters zal dat niet noodzakelijk het geval zijn.

Tegelijk vind ik het ook van belang om het geïntegreerde karakter van dat basisonderwijs te bewaren. Dat is net een van de grote sterktes van ons basisonderwijs. Vanuit het werkveld krijg ik verschillende signalen om toch voorzichtig om te springen met het eventueel inzetten van bijzondere leermeesters. Dat mag geen hypothese vormen op de flexibiliteit en het geïntegreerde karakter van het basisonderwijs.

Twee weken geleden ben ik bij de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) geweest om van gedachten te wisselen. De Vlor heeft in zijn strategische verkenning van 2015 over het basisonderwijs zeer duidelijk gepleit voor een geïntegreerde aanpak vanuit een holistische visie in het basisonderwijs. Concreet spreekt de Vlor van "een integratie op het niveau van de leerstof (inhouden van verschillende leergebieden zijn verbonden met elkaar) én in de figuur van de leraar (alle leergebieden worden door dezelfde leraar gegeven)."

Die zienswijze zullen we in de toekomst moeten verzoenen met het mogelijk inzetten van leermeesters in het basisonderwijs. Dat wordt een evenwichtsoefening. Toen ik namelijk een paar weken geleden bij de Vlor was, was een van de unanieme commentaren dat ze het een foute zaak vinden dat het leergebied wetenschappen, wereldoriëntatie (WO) in twee wordt gesplitst. Persoonlijk vind ik dat een zeer goede zaak. Ik heb dat nog eens gezegd. Het is hier goedgekeurd. Het is een goede zaak. *(Opmerkingen van Kris Van Dijck)*

Ja, mijnheer Van Dijck, ik begrijp dat u dat niet snapt. Ik geef maar mee dat we consequent willen zijn en dat we dat ook zijn, maar dat het ook voor mij een delicate evenwichtsoefening is. Ik wil ze namelijk wel allemaal meekrijgen. Ik vind ook wel dat de job van leraar zeker in het basisonderwijs in de toekomst een geïntegreerde job moet blijven. Dat is de moeilijkheid waar ik voor sta en de evenwichtsoefening die ik doe.

Het is niet omdat er commentaar komt, dat ik niet consequent ben. Dat is een verschil. We moeten een en ander met elkaar verzoenen.

Wat de proeftuinen betreft, lopen er op dit ogenblik twee onderzoeksopdrachten die hierop betrekking hebben en waarvan de oplevering is gepland voor dit jaar, ten eerste het onderzoek 'Flexibele leerwegen in Vlaanderen' en ten tweede het onderzoek 'Identificatie en analyse van praktijken van gerichte inzet en ontwikkeling van competenties van leerkrachten in de laatste jaren van het lager onderwijs'.

Beide onderzoeken besteden veel aandacht aan het identificeren van een waaier praktijkvoorbeelden en van de kritische succesfactoren die eruit kunnen worden afgeleid. Het is logisch en aangewezen om eerst de resultaten van die onderzoeken

af te wachten. Met andere woorden, we moeten eerst een goed zicht krijgen op wat hierover reeds in het veld bestaat en wat we uit die voorbeelden concreet kunnen leren alvorens we de proefprojecten zullen opzetten.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ook ik stel vast dat er een zeker schisma is tussen mensen in de Vlor die voor iets pleiten en mensen die in de scholen bezig zijn met de materie. Sommige mensen in de Vlor die voor sommige zaken pleiten, zijn misschien al wat lang weg van de realiteit. Veel leerkrachten en scholen vinden het namelijk net goed om eindelijk eens wetenschap en techniek de aandacht te geven die het verdient. Dat is ook de reden waarom we wetenschappen en techniek apart hebben gezet. Zo moeten jongeren die daarin geïnteresseerd zijn en daardoor worden geprikkeld niet de hele tijd horen dat hun wiskunde en hun Nederlands niet zo goed zijn, maar dat ze worden gehonoreerd op hun talenten. Daar blijf ik – en ik niet alleen, maar wij allemaal – achter staan. We moeten dat de aandacht geven die het nodig heeft.

Die bijzondere leermeesters – beleid voer je niet zomaar, daar heb je een reden voor – zijn er gekomen omdat het ondergesneeuwd was, en omdat de kwaliteit van onze leerkrachten op het vlak van techniek en wetenschap, Frans en muzische vorming, niet was wat we ervan veronderstelden. Ik kijk dus uit naar het debat over de lerarenopleiding en wat we daaraan gaan doen. Het is een mogelijkheid, daarover is het masterplan duidelijk. Maar voor de scholen die mensen als bijzondere leermeesters willen aanstellen, moet dat in de regelgeving zijn ingeschreven. Ze moeten het daarom niet doen, maar als we het zo in het decreet Rechtspositie schrijven, kunnen ze het wel doen.

Daarom vraag ik, minister, ook al zien sommige partners dat minder zitten, om de mogelijkheid te creëren. Dan kunnen scholen, als ze willen, die mogelijkheid creëren.

Minister, hebt u een concrete timing voor de proeftuinen in de derde graad van het basisonderwijs?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik ben het ermee eens dat wetenschap en techniek de volle belangstelling moeten krijgen waar ze recht op hebben. Ik heb er geen probleem mee dat ze soms worden gegeven door bijzondere leermeesters, maar de beeldvorming waartegen ik me wel wil verzetten – ik veronderstel dat het niet de bedoeling is van de vraagsteller of anderen – is dat indien ze niet worden gegeven door een bijzondere leermeester, ze per definitie niet op een uitdagende, boeiende, kwalitatief sterke manier kunnen worden gegeven. Dit zou een totaal onjuiste beeldvorming zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb geprobeerd mijn punt te maken en mijn zorgen te uiten. Sommige scholen gaan op een creatieve manier om met de vraag voor een bijzondere leermeester. Ik geef het voorbeeld van de school in Denderleeuw. Die werkt met vakankers, leerkrachten die zich focussen op een bepaald vak of vakonderdeel. Ze ontwikkelen zich als specialist of aanspreekpunt, als coach of kwaliteitsbewaker voor een volledig team op schoolniveau. Dat vind ik wel mooi en dat kan ook vandaag.

Je moet de leerkrachten ook de tijd geven om zich bij te scholen. We hebben het leergebied gesplitst. Daar was geen enkele discussie over. Dat is vrij unaniem

goedgekeurd in het Vlaams Parlement, maar nu is het aan de scholen om zich daarop te organiseren. We kunnen hen dat vertrouwen geven. Het is ook belangrijk dat ze de kans krijgen daar op een goede manier mee om te gaan.

Ik stel wel vast, ook binnen de Vlor, dat zowel de werkgevers als de vakorganisaties toch nog altijd zware principiële bezwaren hebben tegen de splitsing van het leergebied. Dat is vrij unaniem. Ik sta daarachter, ik vind het een goede zaak dat wetenschappen en techniek als een apart onderdeel zichtbaar aanwezig zijn in wat jongeren krijgen. Het is ook goedgekeurd, maar nu is het aan de scholen om zich daar goed op te organiseren en de mogelijkheid moet worden geboden, want het staat in het masterplan. Ik zal proberen om daarin het juiste evenwicht te vinden. Ik zal niet aanvaarden dat, als we het afsplitsen, leerkrachten er onvoldoende op voorbereid zijn en dat ze het kwaliteitsvol kunnen geven.

De oplevering van de proeftuinen is gepland in september 2016. Dat geldt voor de beide onderzoeken, die dus gelijktijdig zullen komen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): De vakanters waarover u het hebt, dat gaat in de richting van wat vroeger werken in hoeken werd genoemd. Bepaalde leerkrachten die zich bedreven voelden in iets, gaven dat. Andere leerkrachten die bedreven, geëngageerd en geïnteresseerd waren, gaven het andere. In kleine scholen gaf de ene leerkracht bijvoorbeeld Frans en muzische vorming omdat hij klarinet en piano speelde, en de andere gaf wiskunde omdat hij dat graag deed. Daardoor kregen de leerlingen altijd gedreven, geëngageerde, geïnspireerde leerkrachten.

We moeten niet te lang twijfelen om die bijzondere leermeesters in te voeren omdat je iets dat verstopt zit in een ander vak, onvoldoende aandacht geeft. Daarom hebben we dat leergebied gesplitst. Om het de aandacht te geven, opdat het apart zou verschijnen, opdat er apart over wordt gesproken en vergaderd, opdat er apart adviezen over worden gegeven, want dan bestaat het en is er aandacht voor. Dat belang wil ik toch nog eens onderstrepen.

Leerkrachten vinden dat een welgekomen extra aandachtslijn om jongeren aan te zetten en te motiveren. U zegt dat we de leerkrachten tijd moeten geven om bij te scholen. Op zich is er aan die eindtermen niets veranderd. We hebben die uit elkaar getrokken in twee aparte onderdelen. Het klopt dat we hen moeten bijscholen vanwege inhoudelijke redenen, omdat dat niet doet wat het moet doen. Ik kijk dus uit naar hoe we dat gaan meenemen in onze lerarenopleiding. In september of nog vroeger zullen we het daar zeker nog over hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de sensibilisering van scholen in geval van een nucleair incident – 840 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik woon in het mooie Waasland, dat grote delen van Vlaanderen voorziet van elektriciteit. Mijn vraag is ingegeven door de conclusies van een recent onderzoek van wetenschappers van het Federaal Agentschap voor de Nucleaire Controle (FANC). Zij raden aan om de veiligheidsmaatregelen na een nucleair ongeval te verscherpen. Ons nucleaire noodplan moet worden herzien, na de kernramp in Fukushima. Ook zouden

jodiumtabletten, die beschermen tegen schildklierkanker, in het hele land beschikbaar moeten zijn. Nu is dat beperkt tot een zone van 20 kilometer rond een centrale. Als er zich een nucleaire ramp zou voordoen, dan is men veilig na de inname van jodiumtabletten, zo wordt gezegd. Dat is natuurlijk niet waar. De berichtgeving is ook niet altijd correct. In Frankrijk is een deel van een uitgegraven grot ingestort. Ooit moet daarin een nucleair laboratorium worden ondergebracht. Maar in de kranten was al sprake van een nucleair incident!

Uit een rondvraag van de journalisten van De Redactie blijkt dat inwoners die in een straal van 20 kilometer rond een kerncentrale wonen, te weinig op de hoogte zijn van het gebruik van jodiumtabletten. 3 op 25 gecontacteerde scholen – het gaat dus over veel leerlingen en leerkrachten – hebben geen jodiumtabletten in voorraad en blijken ook niet goed te zijn geïnformeerd over de inname van jodiumtabletten of over wat er moet gebeuren wanneer zich een nucleair incident voordoet. Jodiumtabletten kunnen zeker voor kinderen nuttig zijn bij een kern-incident. Bij inname kunnen ze hen immers beschermen tegen schildklierkanker. Informatiecampagnes over jodiumtabletten worden om de vijf jaar georganiseerd, onder de verantwoordelijkheid van het departement Binnenlandse Zaken. Het FANC werkt wel mee aan de campagnes en formuleert hierover aanbevelingen.

Hoe reageert u als minister van Onderwijs op de alarmerende cijfers die bij de rondvraag bij scholen naar voor kwamen? Zult u de scholen die in een straal van 20 kilometer rond een kerncentrale gelegen zijn, met een algemene mededeling informeren? Of zult u dat Vlaanderenbreed aanpakken, gezien het advies om in een straal van 100 kilometer op te treden? Is hierover voorzien in overleg met Binnenlandse Zaken? Zo ja, zult u dat binnenkort inplannen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, collega's, de resultaten van de bevraging door journalisten van De Redactie staan haaks op de ervaringen met oefeningen inzake nucleaire rampen zoals die al plaatsvonden rond de kernreactor van Doel in april 2010. Deze oefeningen wekten de indruk dat scholen heel goed weten wat er moet gebeuren en met wie ze daarvoor moeten samenwerken. De cijfers van De Redactie tonen volgens mij toch wel aan dat regelmatig herhalen van wat er in het kader van nucleaire rampen moet gebeuren nodig is. Het is zoals EHBO-cursussen: die moet men geregeld herhalen, zo niet vergeet men de lessen. Ik heb mijn administratie dan ook verzocht om dit in hun overleg met de collega's van Binnenlandse Zaken ter sprake te brengen.

Ik beantwoord uw tweede en derde vraag samen. Op 3 november 2015 is nog overlegd tussen mijn administratie en het crisiscentrum van de federale overheid. Tijdens dit overleg werd nagegaan welke bijkomende maatregelen – voortbouwend op de al bestaande stappen inzake noodplanning van de federale overheid – door Onderwijs nog kunnen worden versterkt. Er is afgesproken om extra informatie ten behoeve van alle scholen uit te werken. Concreet is reeds bepaald dat het intern noodplan scholen en internaten – zie daarvoor de website www.ond.vlaanderen.be/welzijn/veiligheid – aangevuld wordt met concrete informatie over nucleaire noodplanning. Voorts zullen we nagaan hoe Onderwijs de contactgegevens van scholen sneller ter beschikking kan stellen wanneer een ramp zich voordoet en scholen ook na de schooluren op de hoogte moeten worden gebracht.

We worden overigens ervaringsdeskundigen inzake het na de schooluren op de hoogte brengen van scholen, denk maar aan wat er enkele weken geleden gebeurde met het optrekken van de dreigingsniveaus. Hiertoe plannen we op korte termijn overleg met de vertegenwoordigers van scholen en personeelsleden. Het doel is het gebruik van de databank die bij de uitbraak van de

griep пандеміе werd aangelegd te mogen uitbreiden naar noodsituaties die worden gecoördineerd door het Federaal Crisiscentrum. Ik denk dan aan nucleaire rampen en terreurdreigingen. Deze databank mag enkel aan Volksgezondheid worden bezorgd wanneer er zich een пандеміе voordoet en directies snel verwittigd moeten worden van genomen maatregelen. We onderzoeken nu dus of we die ook niet in andere gevallen kunnen aanwenden.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik dank u voor het antwoord, minister. Ik hoor u twee belangrijke zaken zeggen. Een: u zult dat toevoegen aan de noodplanning ten behoeve van het welzijn van scholen. Twee: u wilt die databank ook gebruiken bij andere situaties. Ik heb in dat verband enkele suggesties. U hebt het over nucleaire incidenten enerzijds en terrorisme anderzijds. In Vlaanderen zijn ook heel wat Seveso-bedrijven gevestigd. Elk incident vereist wel een specifieke aanpak. We moeten dus ook bekijken hoe het zit met mogelijke problemen met de Seveso-bedrijven, of met kettingreacties waar die bij betrokken zouden kunnen worden.

Herhaling is inderdaad nodig. In China en Japan wordt bijna continu geoefend voor mogelijke rampen, men zit daar met een groot aardbevingsgevaar. Scholen die geen branduitgangen hebben maar om de drie maanden een evacuatie-oefening doen, slagen daardoor in een snelle evacuatie.

Nog een technisch punt. In veel scholen wordt voorzien in ventilatiesystemen. Als men ramen en deuren sluit om de kinderen te beschermen in geval van een incident, hetzij nucleair hetzij Seveso, en binnen te houden, maar het ventilatiesysteem blijft vrolijk draaien, dan is het effect wel weg. Dat moet in de richtlijnen staan.

We willen de schoolgebouwen multifunctioneel inzetten. Dan zijn er voor en na de reguliere lestijden ook mensen aanwezig. Dan zouden die jodiumtabletten ook voor hen ter beschikking moeten zijn, en dan zouden ze de ventilatie moeten kunnen uitschakelen. We moeten die procedure herbekijken in het licht van deze evolutie naar de multifunctionele school.

We moeten de ouders beter informeren. In de richtlijnen rond een nucleair incident staat voor de ouders heel duidelijk: haal uw kinderen niet af van school. De bedoeling is te weten waar de kinderen zijn en chaos te vermijden. We moeten dus niet alleen de scholen maar ook de ouders betrekken bij de informatie rond incidenten.

Ik neem aan dat u dat allemaal meeneemt in uw overleg met de betrokken diensten.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Ik zal ook met een gedicht beginnen.

*Slaap maar, zeg ik
tegen een dochter die allang slaapt
en daar wakker van wordt.*

*Het onweert. Misschien wil ik wel
dat zij bang is, dan kan ik vader zijn.
Maar ik kan niets anders dan samen met haar
niets kunnen.*

*Zoals woorden. De dingen gebeuren.
Zonder woorden zouden ze ook gebeuren.
Maar dan zonder woorden.*

Dit is een gedicht van Herman de Coninck.

De vraag van de heer Daniëls is terecht. Men zou de jodiumtabletten 'landsbreed' gaan verspreiden. Ik geef u een getuigenis van een plaats waar men allang ervaring heeft met de tabletten. Binnen een bepaalde straal van een nucleaire activiteit moeten mensen jodiumtabletten in huis hebben, maar ook op werkplekken en in de scholen. Dit is geen nieuw thema. Het wordt nu uitgebreid.

De mensen moeten wel weten waarvoor de tabletten dienen. Ze moeten ook beseffen waarvoor ze niet dienen. Jodium moet men innemen als er besmet jodium is vrijgekomen. Het verzadigt de schildklier zodat die geen besmet jodium kan opnemen, maar het is geen bescherming tegen nucleaire straling of besmetting.

We hebben pas nog een serieuze oefening gehad op het terrein rond een nucleair incident. Alle aandacht gaat dan naar de plekken waar mensen aanwezig zijn, actief zijn of werken, maar ook naar de scholen. Het is een probleem, bij zulke oefeningen zijn de mensen onvoldoende geïnformeerd. Ouders willen hun kinderen afhalen. Wat moeten ze doen als ze moeten binnenblijven? De kinderen moeten dan in de school blijven en dergelijke. Laat ons vooral hopen dat het nooit realiteit wordt, en dat is altijd mijn discours, maar we moeten voorbereid zijn. In de rampenplannen, ook van de federale en lokale overheden en van de provincies, moet men ervoor zorgen dat de nodige informatie naar de scholen gaat.

In de onmiddellijke omgeving van nucleaire en Seveso-bedrijven heeft men toch wel enige expertise ter zake opgebouwd. Veel scholen kennen de nodige richtlijnen. Ik wil daarmee niets afdoen aan de vraagstelling.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Toen ik de vraag om uitleg las, dacht ik dat de N-VA ging pleiten om Binnenlandse Zaken en Veiligheid over te hevelen naar Vlaanderen. *(Opmerkingen van Kris Van Dijck)*

Minister, uw antwoord heeft mij gerustgesteld. Gelukkig hebben we veel directies met gezond verstand en verantwoordelijkheidsbesef. Zij weten welke richtlijnen ze moeten volgen. In de regio organiseren heel wat gemeenten – in overleg – heel wat oefeningen en wordt er gelukkig gecommuniceerd met de scholen.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Mijn gedichtje komt uit een gedichtenbundel van Bart Moeyaert, 'Gedichten voor gelukkige mensen'.

Nu

*Ik adem niet, ik zing.
zelfs als ik zucht, klinkt het
per ongeluk alsof ik
een paar noten neurie
die me vannacht, terwijl
ik sliep, zijn voorgezongen.
Het is alsof de lucht
mijn deken is en ik
mijn hoofd het liefst
te rusten leg op het kussen
van mijn longen, de plek
waar ik mijn hartslag hoor
in vierkwartsmaat:
dat ik besta, dat ik besta.*

Voorzitter, minister, geachte leden, veel hangt inderdaad ook af van de lokale besturen. Beveren heeft zowel de kerncentrale als de Sevesobedrijven. Ik kan wel spreken voor de gemeente: wij leggen heel nauwe contacten met de scholen, met de bedrijven. Wat de jodiumtabletten betreft, we hebben die vraag deze week van de oppositie gekregen tijdens onze gemeenteraadszitting. De heer Daniëls was toen aanwezig. Er is inderdaad de hiaat dat dit niet genoeg op onze website stond, dus we gaan dat zeker aanpassen, want dat lijkt me belangrijk. Ouders moeten weten wat ze moeten doen in verband met die jodiumtabletten. Het lijkt me dus belangrijk dat die combinatie met de lokale besturen, de scholen, de bedrijven goed loopt. We hebben in Beveren een systeem waarbij iedereen via sms op de hoogte wordt gebracht. Ik kan u verzekeren dat ook wij in Beveren heel alert zijn en die problematiek zo veel mogelijk opvolgen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb eigenlijk niet zo veel toe te voegen aan al die reacties. Ik wil er alleen op wijzen dat we het goede dat er is, ook niet mogen weggeven. Ik hoor hier heel veel geëngageerde antwoorden. Ik hoor leden zeggen dat hier al goed en hard aan wordt gewerkt. Ik vind dus niet dat we nu het warm water opnieuw moeten uitvinden.

Wat Sevesobedrijven betreft, wil ik nog meegeven dat dit ook vrij goed is geregeld in de rampenplannen van de provincies. Er is sprake van een hele cascade, met de gouverneur en de burgemeesters. Ook scholen worden daar op een bepaalde manier verwittigd. Ik ga daar dus ook niet op ingrijpen. Wel willen we bekijken hoe we de databanken die we toch al hebben, als dat nodig is beter kunnen inzetten.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Mij gaat het vooral over de stroomlijning van de informatie. Die planning met betrekking tot bepaalde zaken moet eigenlijk overal dezelfde zijn, ongeacht of leerkrachten nu in school A of in school B staan, onafhankelijk van het gemeentebestuur. Er liggen immers natuurlijk wel meer gemeenten binnen die 20 kilometer, en als er sprake is van 100 kilometer, dan liggen daar nog wel veel meer andere bedrijven binnen. Mijn opmerking in verband met Seveso gaat ook over het feit dat het duidelijk moet zijn wat men moet doen en in welke situatie men dat moet doen. Elkeen heeft een andere procedure. We moeten ter zake zorgen voor een betere stroomlijning van de informatie, zodat mensen bij het afgaan van een sirene voor een incident in een Sevesobedrijf geen jodiumtabletten beginnen te geven aan de kinderen. Zoals collega Van Dijck zei, als er geen radioactief jodium vrijkomt, heeft het geen nut om jodiumtabletten te geven.

Daarnet had ik het al over de multifunctionele inzet van gebouwen. We moeten er ook eens over nadenken hoe we die mensen daarbij kunnen betrekken. Wat de verdeling van de jodiumtabletten betreft, zijn ook de leerlingenfluctuaties niet onbelangrijk. Zo zijn er in de regio waar ik woon, het Waasland, heel wat OKAN-kinderen (onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers) bijgekomen. Dat fluctueert in die scholen. Er is een groei in het lager onderwijs en een daling in het secundair onderwijs. Worden die tabletten aangevuld? Wordt er rekening gehouden met leerlingenfluctuaties? Stel dat het nodig is om jodiumtabellen te geven, dan zou het wel goed zijn dat we er voor iedereen hebben, dat we er niet te weinig hebben. Ook dat moet dus nog eens expliciet worden meegenomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de verdeling van de capaciteitsmiddelen – 849 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Mijn haiku luidt als volgt:

*het kind ziet de dauw
op elk blad als een parel
leest wat een ander niet merkt*

Voorzitter, minister, collega's, om ervoor te zorgen dat elke leerling ook een plaats kan krijgen in het Vlaamse onderwijs wordt al geruime tijd via de zogenaamde capaciteitsdossiers geld beschikbaar gemaakt voor infrastructuur in steden en gemeenten met capaciteitsproblemen. Tot op heden werd elk jaar aan de lokale taskforces capaciteit gevraagd om een lijst van capaciteitsproblemen in te dienen. Vervolgens kregen de lokale taskforces, zodra de middelen per capaciteitsgemeente werden toegekend, de opdracht om een definitieve selectie te maken van capaciteitsprojecten in functie van het dat jaar toegekende beschikbare budget.

Om ervoor te zorgen dat elke leerling ook een plaats kan krijgen in het Vlaamse onderwijs, worden al geruime tijd via de zogenaamde capaciteitsdossiers gelden beschikbaar gemaakt voor infrastructuur in steden en gemeenten met capaciteitsproblemen. Tot op heden werd er elk jaar aan de lokale taskforces capaciteit gevraagd om een lijst van capaciteitsproblemen in te dienen. Vervolgens kreeg de lokale taskforce, zodra de middelen per capaciteitsgemeente werden toegekend, de opdracht om een definitieve selectie te maken van capaciteitsprojecten in functie van het dat jaar toegekende beschikbare budget.

We vernemen dat in de toekomst een nieuwe procedure gevolgd zal worden. De steden en gemeenten waarin zich scholen bevinden die recht hebben op subsidies zouden daarvan op de hoogte gebracht worden via een schrijven waarin zou worden meegedeeld op welk bedrag ze recht hebben.

Minister, op basis van welke criteria worden de middelen verdeeld tussen de verschillende rechthebbende steden en gemeenten? Welk criterium bepaalt of een gemeente rechthebbend is? Hoe moeten de steden en gemeenten die middelen verdelen tussen de verschillende scholen op hun grondgebied? Moeten de steden en gemeenten bij de verdeling van de middelen tussen de scholen rekening houden met de bepalingen van Onderwijsdecreet (OD) II? Kunt u in een overzicht aangeven hoe de verdeling voor 2016 eruitziet?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Meyer, het is nog een beetje vroeg om te zeggen hoe de verdeling er precies uit ziet, maar ik kan wel proberen u de meest accurate stand van zaken te geven.

We weten allen dat we de capaciteitsmonitor hebben opgeleverd. Die brengt voor de beide onderwijsniveaus een vrij nauwkeurige prognose van de verwachte vraag aan plaatsen, samen met het verwachte toekomstige aanbod. Het is de allereerste keer dat we zo een gedetailleerd wetenschappelijk onderzoek hebben gedaan naar de capaciteitsbehoeften tot in 2030, en het is ook de eerste keer dat we op die manier een min of meer verfijnde prognose kunnen maken.

Om nu een aantal steden en gemeenten met een negatieve capaciteitsmarge – dat is dus een capaciteitstekort – te selecteren met het oog op de toekenning van nieuwe capaciteitsmiddelen en daarnaast ook onderling te kunnen vergelijken moeten we een vergelijking kunnen maken tussen de vraagzijde en de aanbodzijde: met andere woorden, hoeveel stoeltjes heb ik nodig, bijvoorbeeld in 2020, en hoeveel stoeltjes zullen er effectief zijn in 2020? De uitkomst van die vergelijking geeft aan of er in de nabije toekomst een capaciteitstekort zal zijn of net niet. Op die manier kunnen we de precieze capaciteitsmarge of capaciteitsdruk in een gemeente of in een fusiegemeente berekenen.

Voor de vraagzijde rijst er geen probleem. Op basis van de driejarige bevolkingsprognoses en op basis van de inschrijvingsgegevens binnen de onderwijsadministratie hebben we in de capaciteitsmonitor een wetenschappelijk onderbouwde vraagprognose kunnen aanmaken. De ramingen zijn gebaseerd op de demografische verwachtingen én de schoolpendelbewegingen – wie woont waar en gaat waar naar school. De capaciteitsmonitor houdt ook rekening met slaagkansen, dus ook met de zittenblijvers, de nieuwe instroom – de immigratie, enzovoort.

Dat resulteert voor het eerst in een vrij natuurgetrouwe simulatie van de vraagzijde. Die hebben we dus. Voor de aanbodzijde is het een beetje moeilijker. Het is minder evident omdat we correcte concrete data moeten hebben. We hebben dus nog nood aan bijkomende data over het concrete aantal beschikbare plaatsen in een gemeente. Collega De Meyer, u weet dat schoolbesturen er niet zo happig op zijn om het aantal effectieve plaatsen in hun school vrij te geven.

We moeten bovendien een onderscheid maken tussen de bestaande reeds erkende capaciteitsgemeenten. Dat zijn er zeventien in totaal, en alle andere gemeenten in Vlaanderen. Voor de capaciteitsgemeenten zijn de concrete aanbodata door de lokale taskforces capaciteit reeds in het voorjaar van 2015 verzameld in het onderzoek rond de capaciteitsmonitor. Dat hebben we dus. Voor alle andere Vlaamse gemeenten beschikken we niet over de concrete aanbodata. Voor al die gemeenten is in de capaciteitsmonitor gebruik gemaakt van een theoretische paramater, een soort 'default waarde', met name de hoogste leerlingenpopulatie van de voorbije vijf jaar verhoogd met 30 procent. We hebben dus een theoretisch model gebouwd.

Wat hebben we gedaan? Om een correcte rangorde te kunnen maken tussen alle gemeenten met een bepaalde capaciteitsmarge heeft het departement Onderwijs alle Vlaamse gemeenten de mogelijkheid geboden om tegen 1 februari 2016 hun aanbodzijde concreet in kaart te brengen zodat de default waarde als theoretische raming kan worden vervangen door de resultaten van de concrete capaciteitsmeting op lokaal vlak. Van theorie naar praktijk dus. We zijn nog geen 1 februari, dus de termijn loopt nog.

Die oefening loopt op zijn einde. Al dertig gemeenten hebben een ingevuld bevragingssjabloon teruggezonden. We hebben dus al heel wat extra data gekregen. Het is de bedoeling om te bekijken hoe we concrete berekeningen kunnen maken.

In een volgende fase kunnen we dan een rangorde opstellen van alle gemeenten die in de toekomst met een negatieve capaciteitsmarge te kampen zullen hebben, met andere woorden waar de vraag in de toekomst groter zal zijn dan het effectieve aanbod. Op basis van die rangorde én de onderlinge verhouding kunnen we dan nieuwe capaciteitsmiddelen toekennen aan die gemeenten. Als algemeen principe geldt uiteraard dat de capaciteitsmiddelen daar moeten worden ingezet waar de noden het grootst zijn.

Naast het hebben van een negatieve capaciteitsmarge is het logisch, collega's, dat een gemeente die capaciteitsmiddelen wil ontvangen, ook over operationele lokale taskforces capaciteit moet kunnen beschikken. We hebben in de commissie

duidelijk afgesproken dat gemeenten die na overleg met de scholen op hun grondgebied geen of niet tijdig concrete aanbodata in kaart willen of kunnen brengen, in casu vóór 1 februari 2016, geen capaciteitsmiddelen ontvangen. Voor wat hoort wat. Dat lijkt me evident. Het aanleveren van concrete aanbodata is cruciaal om de werkelijke capaciteitsmarges te kunnen berekenen.

Hoe moeten de steden en gemeenten die middelen verdelen? Moeten ze daarbij rekening houden met de voorschriften van OD II? Collega's, er blijft uiteraard een belangrijke rol weggelegd voor het lokale niveau, voor de lokale taskforces, om te bekijken hoe de lokale opportuniteiten het best kunnen worden ingevuld. Het is uiteraard niet de bedoeling om de evenwichten die er zijn te verstoren. We hebben dat vorig jaar vrij goed kunnen oplossen. Het zal in de toekomst ook weer gebeuren. Het is een totaal nieuwe situatie dat we nu voor het eerst op lange termijn kunnen kijken wat er in de toekomst nog nodig zal zijn. Voor mij is het van belang dat we werken met die gemeenten die zo vriendelijk zijn om de gegevens te bezorgen, zodat we goed weten wat de spanning is en hoe we die kunnen opvangen.

We zullen evenwichten zo goed mogelijk proberen te respecteren en te handhaven. Het is de bedoeling, om, als dat lukt, nu al te bekijken aan welke gemeenten we die capaciteitsmiddelen kunnen toewijzen. Dan kan men onderling bekijken op welke manier die het best kunnen worden verdeeld.

Het is niet zo evident. We komen uit een oude situatie en gaan naar een nieuwe. Ik wil in elk geval zo concreet mogelijk zicht krijgen op de werkelijke noden om dan eindelijk een meerjarentraject te kunnen uitstippelen op die plaatsen en in die gemeenten waar de noden het grootst zijn.

Mijnheer De Meyer, 1 februari zal cruciaal zijn om te weten hoeveel gemeenten effectief hun aanbod in kaart hebben gebracht. Is de deur dan definitief gesloten voor de andere gemeenten? Neen, natuurlijk niet. Ik hoop dat zo veel mogelijk gemeenten, wanneer we straks de middelen moeten verdelen voor 2016, de oefening hebben gemaakt.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, het is logisch dat u de capaciteitsmonitor als uitgangspunt neemt, want anders moest dit voorbereidend wetenschappelijk werk niet gebeuren.

Ik begrijp ook uw oefening met vraag en aanbod. Heb ik goed begrepen dat de zeventien capaciteitsgemeenten die er vandaag zijn die oefening voor de vraagzijde niet meer opnieuw moeten invullen omdat ze het huiswerk al achter de rug hebben en dat de andere gemeenten en steden wordt gevraagd om dit af te leveren vóór 1 februari? *(Minister Hilde Crevits knikt instemmend)*

1 februari is natuurlijk heel kortbij. Hebben zij voldoende ruimte en tijd gekregen om die oefening te maken? Daarover kan ik minder oordelen. Is dit de datum van orde of is het een streefdatum? Misschien wordt dat nog eens bekeken.

Ik begrijp dat er nadien binnen uw administratie toch nog wel wat werk moet gebeuren alvorens u definitief de beslissing kunt nemen.

Ik onthoud uit uw antwoord ook dat het uiteraard de bedoeling is dat de decreten worden nageleefd, dus ook OD II.

Minister, ik heb nog een bijkomende vraag. U kunt de verdeling nog niet weergeven. Maar kunt u al zeggen hoeveel er zal worden verdeeld? Dat staat er wat los van. Misschien hebt u daarop wel al zicht?

Ik ga ervan uit dat we binnen een aantal weken meer zicht zullen krijgen op de concrete situatie.

Kathleen Helsen (CD&V): Mijnheer De Meyer, ik ben zelf schepen van Onderwijs. Wij hebben al weken geleden het schrijven vanuit de administratie gekregen. We hebben dus ruim voldoende de tijd gehad om het sjabloon in te vullen, door te sturen en om de scholen te bevragen.

Minister, wij hebben ons als een vriendelijke gemeente gedragen, we hebben ons huiswerk gemaakt en het ingestuurd.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik heb nog een heel concrete vraag. Er wordt gesproken over OD II en capaciteit. Stel dat er in een capaciteitsgemeente, een huidige capaciteitsgemeente of een gemeente die op korte of middellange termijn een capaciteitsgemeente wordt, een aanvraag is van twee scholen, die zich allebei in hetzelfde net of dezelfde koepel bevinden, om een capaciteitsuitbreiding te doen. Moet dat geld dan worden gesplitst indien OD II moet worden toegepast? Zal de ene school in plaats van twee verdiepingen dan maar één verdieping krijgen en de andere school in plaats van vier klassen maar twee? Hoe moet ik mij dat concreet voorstellen indien dat zou moeten worden toegepast?

Jos De Meyer (CD&V): Misschien moet u eerst eens het decreet lezen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, wat, los van OD II, voor mij ook heel relevant is, is dat de steden, de lokale platforms die actief zijn, zeer goed met elkaar afspreken. Wat ik niet wil, is dat twee scholen plots tegen elkaar op middelen proberen te genereren. Er moeten afspraken worden gemaakt om die capaciteitsmiddelen zo optimaal mogelijk te kunnen inzetten, zodat je niet gaat investeren waar de stoelen niet worden gebruikt, en daar waar ze wel nodig zijn, niet. Ik ben ervan overtuigd dat we erin zullen slagen om dat dit jaar te doen. De grote nieuwigheid dit jaar is dat we de gemeenten die nog nooit de kans hebben gehad om dossiers in te dienen, vragen om hun prognoses te verfijnen, zodat ik overal in Vlaanderen een zicht krijg op de realiteit. Er is nog werk aan de winkel.

De heer De Meyer vroeg of de datum van 1 februari niet scherp was. De brief is wel al ettelijke weken geleden verstuurd. Als een stadsbestuur echter zegt dat het onderwijs hem niet kan schelen en niet gaat samen zitten met de scholen, dan is er een probleem. Wij hebben nog geen dergelijke signalen gekregen.

We kunnen de scholen eventueel nog een mailtje of een nieuwsbrief bezorgen met de vraag of ze werden gecontacteerd door hun stadsbestuur. Het zijn namelijk wel de gemeentebesturen die het nodige moeten doen. Ik kan mij niet voorstellen dat een gemeentebestuur in Vlaanderen dat om die informatie wordt gevraagd, niet het nodige zou doen om de oefening te maken die ons zeer nuttige inzichten kan geven op het meerjarenperspectief en die ons eindelijk zal toelaten om misschien een meerjarenraming op te stellen waardoor gemeenten en ook scholen weten wanneer ze aan de beurt zijn als het gaat over de capaciteitsmiddelen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Het laatste waaraan ik twijfel, is dat gemeenten en steden niet geïnteresseerd zouden zijn in de problematiek. Dat zou veel te erg zijn. In sommige steden en gemeenten moeten ze natuurlijk heel wat schoolbesturen aanschrijven. Dat is ook gebeurd. Het gebeurt wel eens dat binnen een schoolbestuur of

een school de persoon die daarvoor verantwoordelijk is, ziek of vervangen is en dat daardoor enige communicatie ontbreekt.

Minister, wat ik zeg, is geen theoretisch voorbeeld, maar het is gesteund op de praktijk op basis van een vraag van een gemeentebestuur, een stadsbestuur, aan een bepaalde school en waarbij ze heel lang hebben moeten wachten op een reactie.

Het is dus niet altijd logisch en evident dat het er onmiddellijk is. Mijn vraag is dus heel eenvoudig: is het de datum van orde of is het een richtinggevende datum? Dat maakt wel degelijk verschil uit. Als het effectief van orde is en het is niet binnen vóór die datum, is elke minuut te laat effectief te laat. Ik pleit eerder voor de tweede invalshoek.

Minister, mijn andere bijkomende vraag is u misschien even ontgaan. Hebt u al zicht op het totale bedrag dat moet worden verdeeld? Dat is misschien minder afhankelijk van de informatie die moet worden aangeleverd door de gemeentebesturen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Vorig jaar hebben we een 35-15 verdeling gedaan als ik me niet vergis. De onevenwichten die erin zaten over OD II, hebben we in de 15 gecompenseerd. Ik zal dit jaar eenzelfde oefening maken om ervoor te zorgen dat de evenwichten kunnen worden bewaard. Er zal zeker niet minder naar capaciteit gaan. Ik wacht op de cijfers die we binnen krijgen om de noden goed in kaart te brengen. Ik heb er nog geen definitieve beslissing in genomen. Vorig jaar was ons streefcijfer logisch.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik noteer dat het minimaal hetzelfde bedrag zal zijn. We hopen samen met u dat dat bedrag zelfs hoger zal zijn dan vorig jaar. Te gepasten tijde zullen we dit gesprek zeker en vast voortzetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het omgaan met diversiteit op school – 899 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, de voorbije zomer hebben enkele collega's de gelegenheid gehad deel te nemen aan het trans-atlantisch forum over thema's als het jonge kind, diversiteit, taalkundige diversiteit enzovoort. Die conferentie vond plaats in Washington. We hebben met heel veel experts gesproken over die materie, ook met een aantal Vlaamse experts, onder andere Piet Van Avermaet. We hebben het dagen aan een stuk gehad over de uitdagingen van diversiteit, de aanpak in Vlaamse scholen, hoe divers die aanpak is en wat we eraan zouden moeten en kunnen doen.

Toen ik eind vorig jaar het initiatief nam om een online enquête op te stellen voor leerkrachten, heb ik ook gepeild naar hun aanpak van diversiteit en meer bepaald gevraagd hoe ze zich daarop voorbereid voelen en in welke mate ze bijgeschoold zijn in bepaalde aspecten van diversiteit, zoals de taalkundige diversiteit van de leerlingen, verschillende etnische achtergronden enzovoort.

De vragen betroffen niet alleen statuut, ervaring en taakbelasting, maar ook andere zaken. Ongeveer 3500 leerkrachten vulden de enquête in. De respondenten

waren afkomstig uit alle onderwijsnetten, van verschillende leeftijden en er was een goede geografische spreiding. Met het oog op de discussie over diversiteit is dat niet onbelangrijk. De resultaten van deze enquête werden op 20 januari openbaar gemaakt.

Op basis van de antwoorden op mijn vragen, aangevuld met honderden aanvullende commentaren, is het mogelijk een goed beeld te krijgen van de verwachtingen en verzuchtingen van leerkrachten. Ik las er niet enkel persoonlijke standpunten over taakbelasting of over de noodzaak aan degelijk opgeleide directies, maar ook over de omgang met diversiteit.

Ik trap een open deur in wanneer ik wijs op de steeds diverser wordende schoolbevolking. Dit plaatst zowel leerkrachten als schooldirecties en beleidsvoerders voor grote uitdagingen. Diversiteit kan slaan op zowel de aanwezigheid van andere talen dan het Nederlands op school, als de aanwezigheid van leerlingen met verschillende sociaal-culturele en levensbeschouwelijke achtergronden.

De overgrote meerderheid van mijn respondenten wordt trouwens geconfronteerd met leerlingen met een andere thuistaal, en scholen blijken daar vaak niet grondig op voorbereid te zijn, of blijken niet steeds te beschikken over een talenbeleid om de leerkrachten hierin bij te staan.

Op mijn vraag of de school een ontwikkeld diversiteitsplan had dat de leerkracht in staat stelde om te kunnen omgaan met verschillen op het vlak van gender, seksuele geaardheid, religie, etnische afkomst en kansarmoede, antwoordde slechts 26 procent van de respondenten positief.

De leerkrachten tonen weliswaar hun engagement om zo goed mogelijk met diversiteit in de klas te kunnen omgaan. Maar ook op de vraag of men zich voorbereid voelt om om te gaan met taalproblemen, antwoordt slechts 27 procent uitgesproken positief. Richtlijnen in de vorm van een diversiteitsplan zouden hierbij van pas kunnen komen.

Zoals in de beleidsnota onderwijs staat, is het van belang dat ook de toekomstige leerkracht al via zijn opleiding hierop wordt voorbereid, zeker wat diversiteit en de grootstedelijke context aangaat. Wat de leerlingen betreft, zou een goed uitgewerkt diversiteitsplan onder meer aandacht moeten hebben voor meertaligheid – voor anderstaligheid, laten we zeggen, als hun thuistaal verschilt van de onderwijsstaal – en het aanmoedigen van ouderbetrokkenheid, dit om de negatieve effecten van kansarmoede tegen te gaan.

Wat de leerkrachten betreft, moet er voldoende kwalitatieve bijscholing worden aangeboden met het oog op de multicultureel en meertalig samengestelde klas, specifiek met het oog op het beter begeleiden van de klasgroepen op dat gebied. Ik verwijs hierbij ook graag naar de engagementsverklaring over diversiteit in het onderwijs van de Vlor-startdag van 25 september 2014.

Minister, hebt u zicht op het aantal scholen dat een specifiek diversiteitsbeleid voert? Welke initiatieven zult u nemen om scholen beter te ondersteunen in de omgang met diversiteit? Welke stappen zullen worden genomen om de scholen beter te begeleiden of aan te moedigen om een diversiteitsplan, zowel richting leerlingen als personeel, uit te werken?

Volgens de website van Onderwijs Vlaanderen heeft het Vlaams ministerie momenteel geen geactualiseerde visietekst over diversiteit in het onderwijs. Men verwijst daarvoor nog altijd naar de standpunten voortvloeiend uit de Week van de Diversiteit van 2003. Wanneer mogen we de nieuwe visietekst verwachten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, collega's, mevrouw Brusseel, gelukkig hebben we u om nu en dan de websites te controleren. Sta mij toe te starten met te zeggen dat superdiversiteit een realiteit is. Op die uitdaging moeten we ons voorbereiden. Het is zeer terecht dat u diversiteit ruim opvat en de factoren gender, seksuele geaardheid, etnische afstamming, kansarmoede, geloof of levensbeschouwing en taal in beeld brengt.

Hoeveel scholen een diversiteitsbeleid die naam waardig voeren, is, gezien de brede en complexe definitie, niet precies te bepalen. In Onderwijsspiegel 2015 stelt de inspectie dat ze heel vaak ziet dat dynamische werkgroepen kwaliteitsvolle visieteksten en actieplannen ontwikkelen voor hun school. De inspectie kijkt dus echt wel of en hoe scholen daarmee bezig zijn. Het betreft dan wat er gebeurt inzake talenbeleid, gelijkeonderwijskansenbeleid, antipestbeleid en dergelijke. De inspectie merkt wel op dat de omzetting van actieplannen naar de klasvloer moeizaam verloopt omdat de geplande acties niet overal kunnen rekenen op een voldoende breed draagvlak bij leraren. Dat moeten we goed voor ogen houden.

Vanochtend heb ik met de diverse levensbeschouwelijke instanties een engagementsverklaring ondertekend. Het is de eerste keer dat de onderwijsverstrekkers aanwezig waren en er mee hun schouders onder hebben gezet. Er is ook gezegd dat de levensbeschouwingen, wanneer er bijvoorbeeld een themaweek rond pesten of diversiteit plaatsvindt, daar perfect aan kunnen meewerken. De lesuren levensbeschouwing moeten de pedagogische projecten ondersteunen en voor versterking zorgen, want het zijn geen eilandjes. Onderschat de impact van deze verklaring niet.

De aspecten die u aanhaalt in uw vraag maken eigenlijk inherent deel uit van een kwaliteitsvol schoolbeleid – van een beleid waarin de klaswerking, het beleidsvoerend vermogen en het personeelsbeleid elkaar versterken en ondersteunen. In het curriculum zijn er zoals u weet heel wat aanknopingspunten voor deze thema's in verschillende vakgebonden en vakoverschrijdende eindtermen. Scholen ontvangen ook middelen waarmee ze gericht kunnen aankloppen bij de vele nascholingsorganisaties die Vlaanderen rijk is. Ik kan in dat verband ook verwijzen naar de pedagogische begeleidingsdiensten die bijzondere taken hebben.

Begin 2015 heb ik aan de onderwijsinspectie de opdracht gegeven om samen met alle belanghebbenden een nieuw Referentiekader voor OnderwijsKwaliteit (ROK) uit te werken. Een breed palet van stakeholders is daarover bevraagd. In totaal gaat het om ongeveer 700 respondenten, ook uit minderheden- en armoedeorganisaties. De aandachtspunten die u vermeldt in uw vraag kwamen regelmatig terug in de gesprekken. Dit traject wordt dit schooljaar voortgezet, met de bedoeling alle belanghebbenden samen de kans te geven te definiëren wat voor hen 'kwaliteitsvol' concreet betekent. Op die manier kan een groter draagvlak bij de stakeholders over een gezamenlijk begrippenkader worden gecreëerd.

De kwaliteit van ons onderwijs wordt natuurlijk in sterke mate bepaald door de kwaliteit van onze leraren. Een taskforce verricht beleidsvoorbereidend werk met betrekking tot het versterken van de lerarenopleidingen. Naast aandacht voor onder andere vakdidactiek en vakinhoud vormen ook diversiteit en grootstedelijke context belangrijke elementen.

Dan is er de vraag over de website van Onderwijs Vlaanderen. De visietekst op de website verwijst naar een specifiek project van de Week van de Diversiteit die in 2003 mee werd georganiseerd door de Vlaamse overheid. Deze visietekst is niet meer geactualiseerd. U begrijpt dat het begrip diversiteit sinds 2003 erg is veranderd, zoals u zelf ook aangeeft in uw vraag. De visie van de Vlaamse overheid over diversiteit is wel terug te vinden in de vele beleidsdocumenten die

relevant zijn voor het actuele, gevoerde diversiteitsbeleid. Ik denk aan het decreet Gelijke Onderwijskansen dat werd gewijzigd met het Inschrijvingsdecreet en het Financieringsdecreet. Het is dus fout om zomaar te stellen dat we zijn blijven stilstaan. Ik denk ook aan de engagementsverklaring 'Diversiteit als meerwaarde' van het ruime onderwijsveld, die recent werd geactualiseerd. Daarvoor ken ik trouwens jaarlijks een aantal verloven wegens bijzondere opdracht – dat zijn gedetacheerde leerkrachten – toe aan organisaties zoals de onderwijsnetten, de onderwijsvakbonden, de ouderkoepelverenigingen, het Netwerk tegen Armoede, het Minderhedenforum, Samenlevingsopbouw Vlaanderen en de Scholierenkoepel.

Verder zitten in de conceptnota Samen tegen schooluitval, het STEM-actieplan (Science, Technology, Engineering and Mathematics), het plan Geletterdheid – om er slechts een paar te noemen – diverse principes voor een diversiteitsbeleid waarmee ik als onderwijsminister ongelijke kansen wil bestrijden. U hebt natuurlijk wel een punt dat het wat knullig is dat op de website wordt verwezen naar een actie uit 2003. Dat is niet alleen aan mij, maar ook aan mijn voorganger te wijten. Nog belangrijker dan de website is de vertaling in de klassen zelf. Uiteraard is het belangrijk dat de onderwijsoverheid dit mee uitdraagt.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Minister, ik val niet over één probleem, zijnde een tekst van 2003. Dat is niet de hoofdzaak.

Ik wou voornamelijk de aandacht vragen voor een problematiek die niet alleen de realiteit is, maar die ook nog niet helemaal doorgedrongen is in de geesten van elke leerkracht. Dat is nu misschien wel aan de gang, maar men weet nog niet helemaal meteen hoe men moet omgaan met alle facetten van de problematiek. Dat baart me al een tijdje zorgen, omdat uiteindelijk amper 10 procent van de leerkrachten aangeeft dat ze zelden of nooit een anderstalige leerling in de klas heeft. Bij bijna de helft van de leerkrachten wordt dat toch een belangrijke groep leerlingen. De leerkrachten uit Antwerpen, Brussel en Gent die antwoorden dat ze meer anderstalige kinderen in de klas hebben dan leerlingen met thuistaal Nederland, dat is een aanzienlijke groep.

Deze leerkrachten worden meer ondersteund door onder meer het Onderwijscentrum Brussel. Velen geven aan dat hun school daarop ingezet heeft in de voorbije jaren. Er is vorming en bijscholing geweest, onder andere inzake lesgeven aan kinderen met een andere thuistaal. Dat vereist nu eenmaal een andere didactiek.

Het is een heilig huisje, en ik snap dat wel, maar ik vraag me af of we er niet kunnen op aandringen dat voor zo'n bijscholing vaker wordt gekozen voor het topic diversiteit. Ik zeg dit met wat schroom. Uiteraard is er de autonomie, dat is één, en ten tweede, de realiteit leert ons dat er over tal van zaken moet worden bijgeschoold en nagevormd. Er is het M-decreet en dat gaat ook over diversiteit. De uitdagingen zijn talrijk en de taakbelasting is al behoorlijk groot.

Maar als we de kloof willen dichten tussen de kansarmen en kansrijken in ons onderwijs, als we kloof willen dichten tussen autochtone en allochtone leerlingen, dan moeten we meer inzetten op die diversiteit. Dan moeten de best practices worden gedeeld tussen leerkrachten en scholen. Dan mag niet elkeen in zijn klas-lokaal blijven zitten met zijn visie: dan moeten visies worden gedeeld. Dan moeten plannen worden omgezet in praktijk in de klas, en dat mankeert nog een beetje.

Het is in het nadeel van de leerlingen omdat zij beter geholpen zouden kunnen worden door leerkrachten die zich gesterkt voelen op dat punt. Maar het is ook in het nadeel van de leerkrachten zelf, want, laten we eerlijk zijn, als je niet goed weet hoe je met een bepaald probleem moet omgaan op je werk, of je nu leerkracht bent of iets anders doet, dat is niet bepaald bemoedigend. Dat is

demotiverend. We moeten onze leerkrachten gemotiveerd houden. We moeten ze steunen op elk vlak, want we hebben ze nodig. We gaan ze in de komende jaren alleen maar meer nodig hebben. Dus we moeten ze beter ondersteunen. De lerarenopleiding moet meer aandacht besteden aan alle vormen van diversiteit.

Collega Helsen en ik hebben in Washington kunnen spreken met de mensen van de Koning Boudewijnstichting en van de UGent die dit al een tijd opvolgen en leerkrachten in opleiding screenen. Zonder iemand te willen schofferen, moet ik eerlijk zeggen dat ze tot de vaststelling kwamen dat er te weinig aandacht is voor diversiteit. Het hangt veel te vaak af van een project of een persoon, het wordt niet breed genoeg aangepakt.

In de hervorming van de lerarenopleiding pleit Open Vld voor een belangrijke component 'omgaan met anderstaligheid'. Nederlands voor anderstalige leerlingen is een vak apart, dat is gewoon zo. Het is een andere didactiek. Ik heb nog Frans mogen geven; wel, Frans geven aan kinderen die thuis Frans spreken is iets anders dan Frans geven aan kinderen die dat niet doen. Zo simpel is dat. Ook op alle andere vlakken van diversiteit moet er beter worden ingezet. Navorming is ook nodig. Ik ben blij dat de inspectie erop toeziet en dat er meer werk van zal worden gemaakt om het omzetten van die actieplannen naar de klas te bevorderen. Ik vind het goed dat u meer werk hebt gemaakt van de interlevensbeschouwelijke dialoog.

We gaan dat verder opvolgen. Ik merk bij een aantal collega's veel engagement daarvoor. We kunnen die groeiende groep anderstalige leerlingen niet verder laten ploeteren zoals sommigen – en dat woord onderstreep ik – nu aan het ploeteren zijn. Die leerlingen moeten meer kansen krijgen, we moeten daar meer werk van maken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik hoor mevrouw Brusseel verwijzen naar de lerarenopleiding. In mijn vorige vraag heb ik daar ook naar verwezen. Ik verwijs ook naar het evaluatierapport van 2012. Als we echt stappen willen zetten in ons onderwijs, dan moeten we ook rap en snel naar die lerarenopleiding kijken. Ik weet dat die focusgroepen aan het werk zijn. We moeten ervoor zorgen dat we daar niet te lang meer mee talmen.

Het is juist, mevrouw Brusseel, als we kinderen met een thuistaal die niet het Nederlands is, Nederlands onderwijzen, geldt er een aparte didactiek en aanpak. Daarom hebben we in het volwassenenonderwijs NT2 en niet gewoon Nederlands en Germaanse filologie. We moeten uitkijken, we mogen ze niet overal zomaar bijzetten om Nederlands te leren. Dat is goed om te oefenen, maar een taal leren is nog wel iets anders.

Kathleen Helsen (CD&V): Ik wil hier zelf ook even op ingaan, omdat het een belangrijk thema is en een van de grootste uitdagingen waarmee we in het onderwijs vandaag worden geconfronteerd. Ik ben blij dat we de kans hebben gekregen het trans-Atlantisch Forum te volgen, want het heeft heel wat interessante inzichten opgeleverd.

Het klopt dat de inspectie een zeer goed zicht heeft op wat er in de scholen wel en niet gebeurt. Zo merken we dat er al een weg is afgelegd, maar dat we nog helemaal niet ver genoeg gevorderd zijn. Er worden verschillende nascholingen aangeboden. De voorbije maanden hebben we geleerd dat het belangrijk is dat niet één enkele leerkracht een nascholing volgt, maar dat een volledig schoolteam ervoor kiest werk te maken van diversiteit. Dat is natuurlijk een zeer belangrijke aanpak en ik weet niet of we er voldoende zicht op hebben hoe we scholen nog meer kunnen stimuleren om als team van diversiteit een werkpunt te

maken. Het is niet voldoende dat de inspectie nagaat wat er al is gebeurd. Scholen moeten als team heel gericht werk maken van diversiteit, zeker op die plaatsen waar dat tot nog toe onvoldoende is gebeurd. Het Steunpunt Diversiteit & Leren heeft in het verleden heel wat acties gevoerd naar scholen en schoolteams, maar heeft er nog onvoldoende bereikt, omdat ook niet alle scholen ernaar vragen. Het steunpunt krijgt ook nog altijd heel veel vragen van pedagogische begeleidingsdiensten. Ook zij zijn nog altijd bezig zich in de thematiek in te werken en expertise te verwerven. Kunnen we ook hun expertise nog versterken, zodat de pedagogische begeleidingsdiensten nog meer inspanningen kunnen doen dan ze vandaag al doen?

Gisteren werd in de commissie de reviewstudie Leerlingenbegeleiding voorgesteld. Door een vraag van collega Brussel over de diversiteit in het personeelsteam, is de thematiek ook daar aan bod gekomen. De twee professoren die de reviewstudie hebben gemaakt en die ook zelf vanuit hun expertise en activiteiten een zeer goed zicht op de sector hebben, verklaarden dat er ook in CLB's en in het onderwijs zeker nog een probleem is met de basishouding. Nog steeds kijken leerkrachten en CLB-medewerkers vanuit bepaalde visies en zelfs vooroordelen naar mensen. Dat gebeurt onbewust en met de beste bedoelingen, maar op dat punt is er dus nog heel wat werk aan de winkel. We kunnen daar het verschil maken door mensen te leren niet altijd vanuit het eigen referentiekader te kijken. Ik steun dus de vraag van collega Brussee aan de minister om in haar beleid aan dit thema de komende jaren extra aandacht te besteden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Hartelijk dank voor de aanvullende opmerkingen. In de lerarenopleiding zijn de focusgroepen aan het afronden, mijnheer Daniëls. Als ik me niet vergis, is er nog één groep in februari. Daarna verwachten we van hen een tekst die door de regering moet worden besproken.

Ik ga volkomen akkoord met alle opmerkingen over nascholing en zeker waar het gaat over nascholing als team. Het beroep van leerkracht zal in de toekomst veel meer dan nu een teamberoep zijn. Ook de ouderpanels vragen dat echt wel. Dat horen we via een project van de Koning Boudewijnstichting en mezelf. Wel wil ik dat scholen de vrijheid blijven houden om dat zelf te organiseren. Er is vrijheid van onderwijs, en autonomie en vrijheid op dat terrein zijn ook opgenomen in het regeerakkoord. Het is belangrijk dat scholen zelf kunnen kiezen voor teams en groepsnascholing en heel wat scholen maken die keuze ook nu al spontaan.

Ik ga zeker ook akkoord met de opmerking over de pedagogische begeleidingsdiensten. We kunnen kijken op welke manier we voor versterking kunnen zorgen. Het belangrijkste is dat we goed weten dat diversiteit een vlag is die vele ladingen dekt. De bijscholingen die leerkrachten nu volgen rond het M-decreet gaan ook over omgaan met diversiteit. We mogen die notie dus niet verengen. Het gaat erom dat we meer rekening houden met de persoonlijke kenmerken van leerlingen. Dat is een goede oefening en dat de nascholingen dit jaar aan dat thema worden besteed, is zeker een meerwaarde.

De voorzitter: Mevrouw Brussee heeft het woord.

Ann Brussee (Open Vld): Omgaan met diversiteit is in de eerste plaats een basishouding. Daarom is het interessant mensen een spiegel voor te houden en hen te wijzen op hun gedrag, dat heel vaak onbewust wordt gestuurd. Ik betwijfel helemaal niet dat er heel veel engagement is in het onderwijs, integendeel.

Ik denk alleen dat het nuttig is om mensen te wijzen op die houding. Wanneer je van leerlingen minder verwachtingen hebt omdat ze anders zijn en omdat je

denkt dat ze het niet gemakkelijk hebben, dan zullen de realisaties en prestaties van de leerlingen navenant minder zijn. Dat zijn nu eenmaal selffulfilling prophecy's. Dat tij moeten we absoluut kunnen keren.

Het is eerder al aan bod gekomen, het is niet omdat je niet zo goed bent in Nederlands of in wiskunde, dat je een heleboel andere dingen niet kunt. Maar als je altijd met de neus op de feiten wordt gedrukt van anders te zijn, van een andere taal te spreken of van eigenlijk toch wel helemaal een beetje anders te zijn, dan werkt dat niet motiverend. Dat moeten we er echt uitkrijgen.

Minister, diversiteit gaat inderdaad over heel veel zaken. Het gaat over omgaan met kinderen die in armoede leven, over wat je als leerkracht maar beter niet kunt zeggen of vragen, over wat je maar beter niet als huistaak meegeeft. Het gaat over een taalkundige diversiteit, maar daar valt mee om te gaan. Differentiatie binnen de klas is daarvoor heel belangrijk. Het gaat ook over het feit dat op een bepaalde leeftijd meisjes en jongens gepest worden omdat ze niet de seksuele identiteit hebben die volgens de norm nog steeds wordt verwacht. Hoe ga je daarmee om als leerkracht? Het zijn een heleboel zaken die men moet weten. Het lijkt veel, maar ik denk dat het met een goede basishouding wel mogelijk is om dit allemaal mee te geven aan de mensen die in het onderwijs staan. Het vergt natuurlijk een inspanning. Het vergt alertheid van het beleid en van de scholen. Ik hoop echt dat we de komende jaren ter zake grote stappen vooruit kunnen zetten.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik heb speciaal een gedichtje mee over onderwijs. (*Opmerkingen van minister Hilde Crevits*)

Het is niet zelf gemaakt door mij, maar mijn medewerker en die van mevrouw Celis hebben zich erover gebogen. Het is dus eigen maak, maar niet door mezelf gemaakt.

*Onderwijs
zoals door velen onderschreven
de onzichtbare rugzak in ons leven
met uiteenlopende studierichtingen op het menu
een kruispunt tussen wereld en individu*

*Onderwijs
waar de leerkracht dag in dag uit zorgt voor kwaliteit
elke leerling apprecieert om zijn uniciteit
waar de leerkracht zorgt dat leerstof beklijft
de spilfiguur is en blijft*

*Onderwijs
tienduizend rapporten, evaluaties en verslagen
slagen erin om onze leerkrachten te plagen
daarom willen we af van die loodzware boekentas
onderwijs met zorg gebeurt in de klas*

*Onderwijs
met groeikansen voor iedere kind
zodat elk zijn plaatsje in onze samenleving vindt
ook wordt met het M-decreet
voor elke leerling de kans tot zorg verbreed*

Onderwijs

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.